

DOPUNSKI
IZBORI
5. 10. 2025.

P O D S J E T N I K

ZA RAD BIRAČKIH ODBORA NA DOPUNSKIM IZBORIMA 2025.

Sadržaj

I. UVOD.....	3
II. MATERIJAL I PRIBOR KOJI SE DOSTAVLJA NA BIRAČKO MJESTO	4
III. RAD BIRAČKOG ODBORA PRIJE POČETKA GLASOVANJA	6
1. Uređenje biračkog mjesta	6
2. Priprema biračkog odbora za početak glasanja.....	7
3. Organizacija rada biračkog odbora.....	8
IV. OTVARANJE BIRAČKOG MJESTA	8
V. RAD BIRAČKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA	8
1. Općenito	8
2. Utvrđivanje identiteta birača i postojanja biračkog prava	9
2.1. Općenito.....	9
2.2. Utvrđivanje identiteta birača.....	9
2.3. Utvrđivanje prava glasanja birača na biračkom mjestu.....	10
3. Glasovanje birača s plavom potvrdom	10
3.1. Općenito.....	10
3.2. Postupanje biračkog odbora kada na biračko mjesto pristupi birač s plavom potvrdom/plavim potvrdama	11
4. Naputak biračima o načinu glasanja	12
6. Glasovanje birača s tjelesnom manom, nepismenih birača, slijepih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto	13
6.1. Glasovanje uz pomoć druge osobe.....	13
6.2. Glasovanje birača koji nisu u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu.....	13
6.3. Glasovanje birača ispred biračkog mjesta	15
7. Postupak s punom glasačkom kutijom za vrijeme glasanja.....	16
VI. ZATVARANJE BIRAČKOG MJESTA.....	16
VII. POSTUPCI BIRAČKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA	16
1. Općenito	16
2. Utvrđivanje rezultata glasanja na biračkom mjestu	17
2.1. Postupanje biračkog odbora prije otvaranja glasačke kutije	17
2.2. Postupanje biračkog odbora nakon otvaranja glasačkih kutija	19
2.3. Odvajanje nevažećih od važećih glasačkih listića.....	20
2.4. Utvrđivanje broja glasova koje je dobila svaka pojedina kandidacijska lista	21
3. Ispravljanje pogrešaka u Zapisniku	21
4. Potpisivanje Zapisnika.....	21
VIII. DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA NADLEŽNIM IZBORNIM POVJERENSTVIMA NAKON UTVRĐIVANJA REZULTATA GLASOVANJA	22
IX. PROMATRAČI	22
1. Pravo promatranja	22
2. Prava i obveze promatrača.....	23
3. Prava i obveze biračkog odbora.....	24
X. PRILOZI PODSJETNIKU	24

I. UVOD

Dopunski izbori članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno iz reda pripadnika hrvatskoga naroda (dalje: Dopunski izbori 2025.), održat će se u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima na lokalnim izborima održanim 18. svibnja 2025. nije, u skladu s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, postignuta odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu tih jedinica, i to kako je određeno odlukama Vlada Republike Hrvatske o raspisivanju dopunskih izbora,

u nedjelju, 5. listopada 2025.

Podsjetnik za rad biračkih odbora na Dopunskim izborima 2025. (dalje: Podsjetnik) izrađen je radi pripreme članova biračkih odbora za provedbu glasovanja i osiguravanja pravilnosti i tajnosti glasovanja na biračkim mjestima na navedenim izborima.

Ovaj Podsjetnik temelji se na Zakonu o lokalnim izborima, Zakonu o registru birača te Obvezatnim uputama broj DLS V o primjeni obvezatnih uputa na dopunskim izborima od 21. kolovoza 2025., Obvezatnim uputama o načinu glasovanja birača s tjelesnom manom, nepismenih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto broj L VII od 14. travnja 2025., Obvezatnim uputama o pravima i dužnostima promatrača broj L VIII od 14. travnja 2025. (osim u dijelu koji se odnosi na elektroničku aplikaciju za prijavu promatrača i objavu popisa promatrača), i Obvezatnim uputama o uvjetima u pogledu prostora koji se određuju kao biračka mjesta i načinu uređenja biračkog mjesta broj L IX od 14. travnja 2025.

Navedeni zakoni i Obvezatne upute Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske objavljeni su u „Narodnim novinama“ i na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Birački odbor dužan je Podsjetnik dobro proučiti i koristiti ga za vrijeme rada.

Napomena: Izrazi u ovome Podsjetniku koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod bez obzira u kojem su rodu navedeni.

II. MATERIJAL I PRIBOR KOJI SE DOSTAVLJA NA BIRAČKO MJESTO

Općinsko, odnosno gradsko izborno povjerenstvo dostavit će svakom biračkom odboru na svom području sljedeći izborni i dodatni materijal te pribor za glasovanje:

1. IZBORNI MATERIJAL:

A) U općinama i gradovima u kojima se održavaju dopunski izbori članova općinskog/gradskog vijeća iz reda pripadnika nacionalne manjine, svakom biračkom odboru dostavit će se:

- **Izvadak iz popisa birača**

za dopunski izbor članova općinskog/gradskog vijeća iz reda pripadnika nacionalne manjine, odnosno iz reda pripadnika hrvatskoga naroda

- **Glasačke listiće**

za dopunski izbor članova općinskog/gradskog vijeća iz reda pripadnika nacionalne manjine, odnosno iz reda pripadnika hrvatskoga naroda

- **Oglase**

1) sa svim kandidacijskim listama i zbirnim listama kandidacijskih lista za dopunski izbor članova općinskog/gradskog vijeća iz reda pripadnika nacionalne manjine, odnosno iz reda pripadnika hrvatskoga naroda i

2) obavijest o adresi (mjestu) gdje birači mogu ishoditi potvrdu za glasovanje (plavu potvrdu)

- **Obrazac zapisnika oznake**

ODLS-11 - zapisnik o radu biračkog odbora za dopunski izbor članova općinskog/gradskog vijeća iz reda pripadnika nacionalne manjine, odnosno iz reda pripadnika hrvatskoga naroda i prijepise zapisnika

B) U općinama i gradovima u kojima se održavaju samo dopunski izbori članova županijske skupštine iz reda pripadnika nacionalne manjine, svakom biračkom odboru dostavit će se:

- **Izvadak iz popisa birača**

za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika nacionalne manjine

- **Glasački listići**

za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika nacionalne manjine

- **Oglas**

sa svim kandidacijskim listama i zbirnim listama kandidacijskih lista za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika nacionalne manjine

- **Obrazac zapisnika oznake**

ODLS-12 - zapisnik o radu biračkog odbora za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika nacionalne manjine i prijepise zapisnika

C) U općinama i gradovima u kojima se, pored dopunskih izbora članova općinskog/gradskog vijeća iz reda pripadnika nacionalne manjine, održavaju i dopunski izbori članova županijske skupštine iz reda pripadnika nacionalne manjine, pored izbornog materijala navedenog pod točkom 1. A), dostavit će se i izborni materijal naveden pod točkom 1.B)

Na biračkim mjestima na kojima se održavaju dopunski izbori za članove istog predstavničkog tijela, ali iz reda pripadnika dviju ili više različitih nacionalnih manjina, biračkom odboru će se dostaviti navedeni izborni materijal zasebno za svaku nacionalnu manjinu.

Uz navedeni izborni materijal, nadležno izborno povjerenstvo predat će nadležnim biračkim odborima zaprimljene zahtjeve birača za glasovanje izvan biračkog mjesta.

2. DODATNI MATERIJAL:

- potvrda o preuzimanju izbornog materijala
- jedan primjerak obrasca evidencije prisutnosti članova biračkog odbora na biračkom mjestu
- nekoliko primjeraka obrasca evidencije izlazaka članova biračkog odbora radi provedbe glasovanja birača izvan biračkog mjesta
- nekoliko primjeraka obrasca potvrde o obrazloženoj primjedbi promatrača na rad biračkog odbora
- iskaznice za birački odbor i promatrače
- popisi promatrača

3. PRIBOR ZA GLASOVANJE:

- glasačke kutije
- za svaku glasačku kutiju:

1. sigurnosne naljepnice
 2. trobojni konac
 3. shema sklapanja glasačke kutije i
 4. grb Republike Hrvatske
- paravani
 - više kemijskih olovaka
 - više grafitnih olovaka
 - više listova bijelog papira
 - više omotnica, a osobito za:
 1. neupotrijebljene glasačke listiće
 2. nevažeće glasačke listiće
 3. glasačke listiće kojima se glasovalo izvan biračkog mjesta
 4. potvrde za glasovanje (plave potvrde) te
 - više košuljica (presavijeni A3 papir) za važeće glasačke listiće

Birački odbor preuzet će izborni materijal i dodatni materijal te pribor za glasovanje od općinskog, gradskog izbornog povjerenstva u pravilu dan prije održavanja dopunskih izbora.

Predsjednik odnosno potpredsjednik biračkog odbora potpisat će potvrdu o preuzimanju izbornog materijala (vidjeti Prilog 1. Podsjetnika).

III. RAD BIRAČKOG ODBORA PRIJE POČETKA GLASOVANJA

1. Uređenje biračkog mjesta

Predsjednik, potpredsjednik i članovi biračkog odbora (dalje: članovi biračkog odbora) uređuju prostoriju za glasovanje na biračkom mjestu u pravilu večer prije dana dopunskih izbora.

Članovi biračkog odbora moraju **najkasnije jedan sat** prije početka glasovanja doći na biračko mjesto, u prostoriju u kojoj će se glasovati i, ako to nisu učinili dan ranije, urediti prostoriju za glasovanje.

Članovi biračkog odbora provjerit će je li sav promidžbeni materijal uklonjen s biračkog mjesta i iz njegove neposredne blizine (u krugu od oko 50 metara). Ako promidžbeni materijal nije uklonjen s biračkog mjesta i iz njegove neposredne blizine, članovi biračkog odbora će isti bez odlaganja, i ako je to moguće, ukloniti.

Članovi biračkog odbora dužni su, na biračima vidljivom mjestu ispred prostorije u kojoj će se glasovati, istaknuti **oglasе navedene u točki II. ovog Podsjetnika**.

U prostorijama u kojima će se glasovati mogu se isticati samo državni simboli kao što su grb Republike Hrvatske i zastava Republike Hrvatske te obilježja županija, gradova, odnosno općina u skladu s njihovim statutom.

Svako biračko mjesto mora biti u posebnoj prostoriji za glasovanje, koja mora biti uređena na način da se osigura tajnost glasovanja paravanima ili sličnim sredstvima tako da nitko u prostoriji ne može vidjeti kako je birač popunio glasački listić.

2. Priprema biračkog odbora za početak glasovanja

Članovi biračkog odbora pregledat će zaprimljeni izborni i dodatni materijal te pribor za glasovanje pri čemu će:

- **provjeriti** jesu li zaprimljeni odgovarajući izvateci iz popisa birača i **utvrditi** je li svaki zaprimljeni izvadak zaključen rednim brojem, potpisan te ovjeren od strane nadležnog tijela županije
- **utvrditi** broj zaprimljenih glasačkih listića, i to za svake dopunske izbore (po vrstama) ako se na biračkom mjestu provodi više vrsta dopunskih izbora
- **utvrditi** je li zaprimljen obrazac zapisnika o radu biračkog odbora (dalje: Zapisnik) naveden u točki II. ovoga Podsjetnika
- **provjeriti** jesu li zaprimljene glasačke kutije i sigurnosne naljepnice (2 komada za svaku glasačku kutiju), trobojni konac, shema sklapanja glasačke kutije i grb Republike Hrvatske
- **pregledati glasačke kutije** i nakon što se uvjere da su glasačke kutije prazne, na mjestima na kojima se otvaraju **zatvoriti** sigurnosnom naljepnicom (na način kako je to objašnjeno u shemi koja je priložena uz glasačke kutije)
- ako se na biračkom mjestu provodi više vrsta dopunskih izbora, **glasačke listiće izdvojiti prema vrsti dopunskih izbora** (prema bojama glasačkih listića, dakle posebno glasačke listiće za dopunski izbor članova općinskog/gradskog vijeća iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine i za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine)
- **na prednju stranu svake glasačke kutije istaknuti glasački listić** kakav se ubacuje u tu glasačku kutiju
- **pomiješati zasebno svaku pojedinu grupu** glasačkih listića tako da nisu složeni po serijskim brojevima i **lepezasto ih postaviti na stol na način da se ne vidi serijski broj glasačkog listića**
- **staviti kemijske olovke** (ne grafitne olovke!) na svako mjesto na kojemu će birači glasovati.

Birač popunjava glasački listić isključivo kemijskom olovkom!

Birač može prilikom popunjavanja glasačkog listića koristiti vlastitu kemijsku olovku.

3. Organizacija rada biračkog odbora

Prije početka rada, predsjednik, odnosno potpredsjednik biračkog odbora organizirat će rad biračkog odbora na način da:

- najmanje jedan član biračkog odbora utvrđuje identitet birača, provjerava je li birač upisan u izvatke iz popisa birača za dopunske izbore koji se provode na tom biračkom mjestu te zaokružuje redni broj ispred imena i prezimena birača koji je pristupio glasovanju u navedenim izvatcima. Ako birač nije upisan u navedenim izvatcima, utvrđuje ima li birač potvrdu za glasovanje tzv. plavu potvrdu (dalje: plava potvrda) i prilaže predanu plavu potvrdu uz izvadak iz popisa birača za onu vrstu dopunskih izbora za koju je utvrđeno da birač ima pravo glasovati i za koju mu je uručen glasački listić.
- najmanje jedan član biračkog odbora uručuje biraču glasački listić za svaku pojedinu vrstu dopunskih izbora za koje je prethodno utvrđeno da taj birač ima pravo glasovati i objašnjava biraču način glasovanja
- najmanje jedan član biračkog odbora brine da birač glasački listić ubaci u odgovarajuću glasačku kutiju te nadzire birače koji čekaju u redu za glasovanje
- najmanje dva člana biračkog odbora omogućavaju biračima glasovanje izvan biračkog mjesta.

IV. OTVARANJE BIRAČKOG MJESTA

Biračko mjesto otvara se u 7,00 sati.

V. RAD BIRAČKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA

1. Općenito

Glasovanje traje neprekidno od 7,00 sati do 19,00 sati.

U 19,00 sati zatvara se biračko mjesto, ali će se biračima koji su se **tada zatekli** na tom biračkom mjestu omogućiti glasovanje i nakon 19,00 sati.

Na biračkom mjestu moraju neprekidno biti nazočni predsjednik ili potpredsjednik biračkog odbora te najmanje četiri člana biračkog odbora.

U svrhu evidencije prisutnosti članova biračkog odbora na biračkom mjestu, koristi se propisani obrazac evidencije (vidjeti Prilog 2. Podsjetnika).

Predsjednik biračkog odbora ovlašten je i dužan osiguravati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta.

Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

Nitko, osim pripadnika policije na poziv predsjednika biračkog odbora, ne smije doći na biračko mjesto naoružan.

2. Utvrđivanje identiteta birača i postojanja biračkog prava

2.1. Općenito

Na dopunskim izborima birač glasuje na biračkom mjestu određenom prema mjestu njegovog prebivališta.

Na biračkim mjestima određenim na području općine odnosno grada, pravo glasovati na dopunskim izborima imaju

- birači pripadnici nacionalne manjine za koju se dopunski izbori provode, i to na:
 - dopunskim izborima članova općinskog/gradskog vijeća iz reda pripadnika nacionalne manjine kojoj birač pripada,
 - dopunskim izborima članova županijske skupštine iz reda pripadnika nacionalne manjine kojoj birač pripada ili
 - dopunskim izborima članova općinskog/gradskog vijeća iz reda pripadnika nacionalne manjine kojoj birač pripada i dopunskim izborima članova županijske skupštine iz reda pripadnika nacionalne manjine kojoj birač pripada (ako se na biračkom mjestu istovremeno provode navedeni dopunski izbori za pripadnike nacionalne manjine kojoj birač pripada)
- birači pripadnici hrvatskoga naroda, i to samo na dopunskim izborima članova općinskog vijeća iz reda pripadnika hrvatskoga naroda.

Ako se na biračkom mjestu istovremeno provode dopunski izbori članova općinskog/gradskog vijeća i dopunski izbori članova županijske skupštine iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine te ako birač, pripadnik te nacionalne manjine, **ne želi** glasovati na jednoj od ovih vrsta dopunskih izbora, birački odbor neće mu uručiti glasački listić za dopunski izbor na kojem birač ne želi glasovati.

2.2. Utvrđivanje identiteta birača

Predsjednik biračkog odbora odnosno od njega ovlašteni član biračkog odbora **zadužen za provjeru identiteta birača** utvrđuje identitet birača.

Identitet birača utvrđuje se uvidom u:

- osobnu iskaznicu
- putovnicu
- vozačku dozvolu odnosno
- koju drugu **javnu ispravu s fotografijom, na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet birača.**

2.3. Utvrđivanje prava glasovanja birača na biračkom mjestu

Nakon što je utvrđen identitet birača, potrebno je provjeriti je li birač upisan u odgovarajućim izvatcima iz popisa birača koji su dostavljeni na to biračko mjesto, odnosno, ako birač nije upisan u izvatcima iz popisa birača, ima li birač plavu potvrdu.

Nakon što je utvrđeno da je birač upisan u odgovarajući izvadak iz popisa birača ili da ima plavu potvrdu, istovremeno s predajom glasačkog listića tom biraču, zaokružuje se redni broj ispred njegovog imena i prezimena u odgovarajućem izvatku iz popisa birača, odnosno prilaže se predana plava potvrda uz odgovarajući izvadak iz popisa birača za onu vrstu dopunskih izbora na koju se potvrda i odnosi.

Redni broj ispred imena i prezimena birača mora se zaokružiti na svim izvatcima iz popisa birača za koje dopunske izbore je tom biraču predan glasački listić. Isto se odnosi i na obvezu prilaganja plave/plavih potvrda uz izvatke iz popisa birača.

Birača koji je pristupio na biračko mjesto kojemu pripada prema svom prebivalištu, ali nije želio glasovati za određenu vrstu dopunskih izbora koji se provode na tom biračkom mjestu, a za koje je utvrđeno da ima pravo glasovati, birački odbor ne zaokružuje u izvatku iz popisa birača za onu vrstu dopunskih izbora za koju birač nije želio glasovati.

3. Glasovanje birača s plavom potvrdom

3.1. Općenito

Birač koji ima plavu potvrdu ima pravo glasovati samo na biračkom mjestu kojemu pripada prema adresi svoga prebivališta i samo za onu vrstu dopunskih izbora koja je naznačena na toj potvrdi.

Ako se u mjestu prebivališta birača istovremeno provode dopunski izbori članova općinskog/gradskog vijeća i dopunski izbori članova županijske skupštine iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine, biraču pripadniku te nacionalne manjine mogu biti izdane dvije plave potvrde, svaka za pojedinu vrstu dopunskih izbora. Na svakoj plavoj potvrdi bit će naznačeno za koju vrstu dopunskih izbora je ta potvrda izdana.

Primjer: Biraču pripadniku srpske nacionalne manjine koji glasuje na biračkom mjestu u Gradu Obrovcu mogu biti izdane najviše dvije plave potvrde, i to jedna za dopunski izbor članova Gradskog vijeća Grada Obrovca iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine te jedna za dopunski izbor članova Županijske skupštine Zadarske županije iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine.

3.2. Postupanje biračkog odbora kada na biračko mjesto pristupi birač s plavom potvrdom/plavim potvrdama

Kada na biračko mjesto pristupi birač s plavom potvrdom/plavim potvrdama, birački odbor će:

1. utvrditi identitet birača (na način opisan pod točkom 2.2. Podsjetnika)
2. preuzeti plavu potvrdu/plave potvrde od birača
3. utvrditi uvidom u plavu potvrdu/plave potvrde ima li birač pravo glasovati na tom biračkom mjestu
 - birač s plavom potvrdom **ima pravo glasovati** na biračkom mjestu na koje je pristupio radi glasovanja **ako je na njegovoj plavoj potvrdi naznačeno to biračko mjesto**
 - birač s plavom potvrdom **nema pravo glasovati** na biračkom mjestu na koje je pristupio radi glasovanja **ako je na njegovoj plavoj potvrdi naznačeno drugo biračko mjesto**. Takvom će biraču birački odbor vratiti plavu potvrdu te će ga uputiti da pravo glasa ostvari na biračkom mjestu koje je naznačeno na njegovoj plavoj potvrdi.

Nakon što birački odbor identificira birača i utvrdi da birač s plavom potvrdom/plavim potvrdama ima pravo glasovati na biračkom mjestu na koje je pristupio, birački odbor će:

1. uručiti biraču glasački listić za onu vrstu/one vrste dopunskih izbora koje su naznačene na potvrdi/potvrdama koju/koje je birač uručio biračkom odboru
2. priložiti plavu potvrdu/svaku od plavih potvrda uz odgovarajući izvadak iz popisa birača s obzirom na vrstu dopunskih izbora na koju se potvrda odnosi. Plava potvrda postaje sastavni dio tog izvataka. Plavu potvrdu/plave potvrde i birača koji je glasovao na osnovi plave potvrde/plavih potvrda, ne dopisuje se u izvadak iz popisa birača.

Primjer: Plavu potvrdu na kojoj je naznačeno da je izdana za dopunski izbor članova Gradskog vijeća Grada Obrovca iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine, birački odbor će priložiti uz izvadak iz popisa birača za tu vrstu dopunskih izbora, dok će plavu potvrdu koja je izdana za dopunski izbor članova Županijske skupštine Zadarske županije iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine priložiti uz izvadak iz popisa birača za tu vrstu dopunskih izbora.

3. nakon završetka glasovanja na biračkom mjestu, prilikom utvrđivanja rezultata glasovanja, upisati u odgovarajući Zapisnik, ovisno o kojoj se vrsti dopunskih izbora radi, utvrđeni ukupan broj birača koji je za tu vrstu dopunskih izbora predao biračkom odboru plave potvrde

Primjer: U Zapisniku za dopunski izbor članova Gradskog vijeća Grada Obrovca iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine, u za to odgovarajuću rubriku, birački odbor upisat će ukupan broj birača koji je, na tom biračkom mjestu, predao plave potvrde za tu vrstu dopunskih izbora. U Zapisniku za dopunski izbor članova Županijske skupštine Zadarske županije iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine, u za to odgovarajuću rubriku, birački odbor upisat će ukupan broj birača, koji je na tom biračkom mjestu, predao plave potvrde za tu vrstu dopunskih izbora.

4. nakon završetka utvrđivanja rezultata glasovanja, plave potvrde sa svim ostalim izbornim materijalom, dostaviti nadležnom općinskom/gradskom izbornom povjerenstvu.

VAŽNO!

Ako birački odbor utvrdi da birač koji je pristupio glasovanju na biračkom mjestu nije upisan u izvadak iz popisa birača te da nema plavu potvrdu, birački odbor takvom biraču

NEĆE DOPUSTITI GLASOVANJE!

U tom će slučaju birački odbor birača koji bi prema adresi prebivališta pripadao tom biračkom mjestu uputiti nadležnom upravnom tijelu kako bi u svrhu glasovanja pribavio plavu potvrdu.

4. Naputak biračima o načinu glasovanja

Nakon što je utvrdio identitet i biračko pravo birača te nakon što je u odgovarajućem izvatku iz popisa birača zaokružio redni broj ispred imena i prezimena birača odnosno nakon što je uz odgovarajući izvadak iz popisa birača priložio plavu potvrdu na osnovi koje je birač pristupio glasovanju, birački odbor uručuje biraču glasački listić.

Član biračkog odbora zadužen za uručenje glasačkih listića biračima, uručuje biraču odgovarajuće glasačke listiće, koje je prethodno nasumično izvukao iz lepezasto postavljenih glasačkih listića okrenutih da se ne vidi njihov serijski broj, odnosno glasački listić na kojeg je birač pokazao da mu se uruči (birač ne smije samostalno uzeti glasački listić iz lepezasto postavljenih glasačkih listića!) i daje usmenu uputu biraču o načinu glasovanja i to, primjerice, kako slijedi:

„Otiđite do paravana koji je trenutno slobodan ili do slobodnog mjesta određenog za glasovanje.

Prije glasovanja pročitajte naputak o načinu glasovanja na glasačkom listiću.

Kemijskom olovkom na svakom glasačkom listiću zaokružite redni broj ispred kandidacijske liste za koju želite glasovati.

Presavijte glasački listić i ubacite ga u onu glasačku kutiju na kojoj je istaknut taj glasački listić.“

Ako se na biračkom mjestu provodi više vrsta dopunskih izbora, član biračkog odbora koji se brine da se glasački listić ubaci u odgovarajuću glasačku kutiju mora uputiti birača da glasački listić određene vrste (boje) ubaci u za to određenu glasačku kutiju.

6. Glasovanje birača s tjelesnom manom, nepismenih birača, slijepih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto

6.1. Glasovanje uz pomoć druge osobe

Glasovanje se obavlja osobno.

Kada na biračko mjesto pristupi birač koji zbog kakve **tjelesne mane** (sljepoća, slabovidnost, oštećenje gornjih ekstremiteta ili druga oštećenja koja mu onemogućavaju samostalno glasovanje) ili zbog toga što je **nepismen** ne bi mogao samostalno glasovati i na biračko mjesto dođe sa drugom osobom (koja ne smije biti član biračkog odbora), koja je pismena i koja će za njega, po njegovoj ovlasti i uputi popuniti glasački listić, predsjednik biračkog odbora **dozvolit** će takvo glasovanje.

Tog birača, kao i svakog drugog birača koji je pristupio glasovanju na biračkom mjestu, mora se zaokružiti u izvratku iz popisa birača kao dokaz da mu je uručen glasački listić.

Birače koji su glasovali na opisani način, birački odbor dužan je poimenično navesti u odgovarajućim Zapisnicima, ovisno o vrsti dopunskih izbora na kojima je birač glasovao, pod točkom V. stupac a). Birački odbor upisuje ime i prezime takvog birača u odgovarajući Zapisnik neposredno nakon identifikacije birača i utvrđivanja njegova biračkog prava, koristeći osobnu iskaznicu birača, koju zatim uručuje biraču zajedno s glasačkim listićem.

6.2. Glasovanje birača koji nisu u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu

6.2.1. Dostava obavijesti biračkom odboru o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu

Birački odbor omogućit će glasovanje biraču koji zbog teže bolesti, nemoći ili s obzirom na postojanje tjelesnog oštećenja nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto (jer je bolestan kod kuće, osoba s tjelesnom manom ili nepokretna osoba i sl.), ako birač o tome obavijesti nadležno izbornu povjerenstvo **najranije tri dana prije dana održavanja dopunskih izbora ili birački odbor do 12,00 sati na dan održavanja dopunskih izbora**.

Ako birač, koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, a izrazi želju glasovati, ne može o tome samostalno obavijestiti nadležno izbornu povjerenstvo ili birački odbor, po njegovoj uputi to **može učiniti druga osoba od njegova povjerenja** (npr. član obitelji, susjed i sl.) i to za jednog birača ili za birače-članove jednog kućanstva.

Izbornu povjerenstvo koje je birač pravovremeno obavijestio da ne može pristupiti na biračko mjesto o tome će dostaviti obavijest predsjedniku ili potpredsjedniku biračkog odbora, zajedno s cjelokupnim izbornim materijalom.

Birački odbor će svakom biraču, koji je o nemogućnosti pristupa biračkom mjestu **pravovremeno** obavijestio izbornu povjerenstvo, **odnosno na dan dopunskih izbora do 12:00 sati** birački odbor, omogućiti glasovanje **na adresi u obuhvatu biračkog mjesta**.

Iznimno, kada je birački odbor na dan provođenja dopunskih izbora, **ali nakon 12:00 sati** obaviješten da birač koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto želi glasovati ili **ako se povodom pravodobne obavijesti birača** (do 12:00 sati na izborni dan) pojave druge okolnosti zbog kojih bi uredno provođenje dopunskih izbora na biračkom mjestu bilo dovedeno u pitanje, tom će biraču birački odbor omogućiti glasovanje, **ako birački odbor ocijeni da će se takvo glasovanje moći provesti bez ometanja glasovanja na biračkom mjestu i ako to tehnički uvjeti dopuštaju.**

6.2.2. Postupanje biračkog odbora nakon zaprimanja obavijesti o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu i glasovanje birača koji ne može pristupiti biračkom mjestu

Radi omogućavanja glasovanja biraču koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, predsjednik biračkog odbora će:

- provjeriti je li birač za kojeg je zatraženo glasovanje izvan biračkog mjesta upisan u izvadak iz popisa birača i
- odrediti najmanje dva člana biračkog odbora koji će posjetiti birača na adresi u obuhvatu biračkog mjesta i omogućiti mu tajno glasovanje.

S biračkog mjesta potrebno je uzeti **više glasačkih listića od svake vrste dopunskih izbora**, koji se na tom biračkom mjestu provode i za koje je utvrđeno da birač ima pravo glasovati, kako bi birač mogao nasumično odabrati jedan od više glasačkih listića od svake vrste dopunskih izbora radi zaštite prava tajnosti glasovanja.

Ako se na biračkom mjestu istovremeno provode dopunski izbori članova općinskog/gradskog vijeća i dopunski izbori članova županijske skupštine iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine te ako birač, pripadnik te nacionalne manjine, koji glasuje izvan tog biračkog mjesta **ne želi** glasovati na obje vrste dopunskih izbora, birački odbor će glasački listić za dopunski izbor na kojem birač nije iskoristio pravo glasa, vratiti među neupotrijebljene listiće.

Nakon glasovanja, birač će sam najmanje jednom presaviti glasački listić (tako da se radi zaštite prava tajnosti glasovanja ne vidi kako je birač popunio glasački listić), staviti ga u zasebnu omotnicu i zatvoriti je u prisutnosti članova biračkog odbora.

Ako se na biračkom mjestu istovremeno provode dopunski izbori članova općinskog/gradskog vijeća i dopunski izbori članova županijske skupštine iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine te ako birač, pripadnik te nacionalne manjine, koji glasuje izvan tog biračkog mjesta glasa na obje vrste dopunskih izbora, na omotnice s glasačkim listićima birački odbor će upisati za koju je vrstu dopunskih izbora birač glasovao.

6.2.3. Postupanje biračkog odbora nakon povratka na biračko mjesto

Odmah po povratku na biračko mjesto članova biračkog odbora koji su omogućili biraču da glasuje izvan biračkog mjesta, potrebno je u izvatku iz popisa birača zaokružiti redni broj ispred imena i prezimena birača koji je glasovao na opisani način, i to u odgovarajućem izvatku iz popisa birača, ovisno o tome na kojim vrstama dopunskih izbora je birač glasovao.

Nakon toga, član biračkog odbora predat će omotnicu predsjedniku biračkog odbora koji će izvaditi presavijeni glasački listić iz svake omotnice i odmah, bez pregledavanja, presavijeni glasački listić ubaciti u odgovarajuću glasačku kutiju, a preostale neupotrijebljene glasačke listiće će priložiti uz ostale neupotrijebljene glasačke listiće za pojedinu vrstu dopunskih izbora na tom biračkom mjestu.

Birače koji su glasovali na opisani način izvan biračkog mjesta, birački odbor će poimenično navesti u odgovarajućim Zapisnicima, ovisno o vrsti dopunskih izbora na kojima je birač glasovao, pod točkom V. stupac b).

6.2.4. Evidencija izlazaka članova biračkih odbora radi provedbe glasovanja birača izvan biračkog mjesta

Kako bi se osigurala kontrola izlazaka članova biračkog odbora radi provedbe glasovanja birača izvan biračkog mjesta te ukupnog broja preuzetih i vraćenih glasačkih listića, predsjednik biračkog odbora dužan je osigurati vođenje evidencije izlazaka članova biračkog odbora sukladno obrascu evidencije koji će biti dostavljen u izbornom materijalu (vidjeti Prilog 3. Podsjetnika).

Navedeni obrazac dužni su čitko ispuniti i potpisati članovi biračkog odbora koji su proveli postupak glasovanja birača izvan biračkog mjesta.

6.3. Glasovanje birača ispred biračkog mjesta

Kada biračko mjesto, pored svih nastojanja da se osigura pristupačnost osobama s tjelesnom manom, ne zadovoljava zahtjeve pristupačnosti osobama s tjelesnom manom, a birač - osoba s tjelesnom manom dođe ispred biračkog mjesta i izrazi želju glasovati, predsjednik biračkog odbora odredit će dva člana biračkog odbora i uputiti ih da ispred biračkog mjesta omoguće biraču - osobi s tjelesnom manom glasovanje.

Birački odbor će tom biraču omogućiti glasovanje na način opisan u točki 6.2.2., a nakon glasovanja birača birački odbor će postupiti na način opisan u točki 6.2.3. ovog Podsjetnika.

Birače koji su glasovali na opisani način ispred biračkog mjesta, birački odbor će poimenično navesti u odgovarajućim Zapisnicima ovisno o vrsti dopunskih izbora na kojima je birač glasovao, pod točkom V. stupac b).

7. Postupak s punom glasačkom kutijom za vrijeme glasovanja

U slučaju da se za vrijeme glasovanja pojedina glasačka kutija potpuno napuni glasačkim listićima, članovi biračkog odbora istu **ne smiju prazniti prije završetka glasovanja na biračkom mjestu**, već ju moraju zatvoriti sigurnosnom naljepnicom tako da je u cijelosti zatvoren otvor kroz koji se glasački listići ubacuju.

Takva puna glasačka kutija ne smije se ostaviti bez nadzora, već se odlaže na mjesto vidljivo članovima biračkog odbora.

Na mjesto pune glasačke kutije stavlja se druga, prethodno pregledana, prazna i zatvorena glasačka kutija.

Na prednju stranu nove glasačke kutije treba se istaknuti glasački listić kakav se ubacuje u tu glasačku kutiju.

VI. ZATVARANJE BIRAČKOG MJESTA

Biračko mjesto zatvara se u 19,00 sati, ali će se biračima koji se zateknu na biračkom mjestu u 19,00 sati, omogućiti glasovanje i nakon 19,00 sati.

VII. POSTUPCI BIRAČKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA

1. Općenito

Predsjednik biračkog odbora će nakon zatvaranja biračkog mjesta, odnosno nakon što su glasovali svi birači koji su se zatekli na biračkom mjestu u 19,00 sati, utvrditi jesu li na biračkom mjestu ostale samo one osobe koje mogu prisustvovati postupku utvrđivanja rezultata glasovanja i to:

- svi članovi biračkog odbora i
- promatrači.

Sve ostale osobe predsjednik biračkog odbora će udaljiti s biračkog mjesta.

Birački odbor pripremit će prostoriju biračkog mjesta za postupak prebrojavanja glasova, po mogućnosti tako da se u sredinu prostorije postavi više stolova (ili jedan veći stol), tako da članovi biračkog odbora mogu sjesti oko stola na kojem će se prebrojavati glasovi.

Promatračima se mora omogućiti promatranje postupka prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja, na način da ne ometaju rad biračkog odbora.

Cijeli postupak utvrđivanja rezultata glasovanja na biračkom mjestu (što uključuje utvrđivanje broja birača, broja glasačkih listića, otvaranje glasačkih kutija, odvajanje i brojenje važećih i nevažećih glasačkih listića te utvrđivanje broja glasova koje je osvojila pojedina kandidacijska lista) obavljaju zajedno **svi** članovi biračkog odbora (što uključuje i predsjednika i potpredsjednika biračkog odbora).

Manje od pet članova biračkog odbora (što uključuje predsjednika/potpredsjednika biračkog odbora) **ne smije** samostalno obavljati radnje utvrđivanja rezultata glasovanja.

Članovi biračkog odbora, u tijeku postupka prebrojavanja glasačkih listića, **smiju imati kod sebe samo grafitnu olovku.**

Kemijska olovka koristi se tek pri ispunjavanju Zapisnika.

Članovi biračkog odbora **zajednički započinju i dovršavaju** postupak brojanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja.

Utvrđeni rezultati glasovanja upisuju se u odgovarajući Zapisnik, s obzirom na vrstu dopunskih izbora koji su provedeni na tom biračkom mjestu.

2. Utvrđivanje rezultata glasovanja na biračkom mjestu

2.1. Postupanje biračkog odbora prije otvaranja glasačke kutije

2.1.1. Određivanje redoslijeda utvrđivanja rezultata glasovanja na dopunskim izborima

Prije nego li pristupi otvaranju glasačkih kutija, birački odbor će odrediti redoslijed utvrđivanja rezultata glasovanja s obzirom na vrste dopunskih izbora koji su provedeni na tom biračkom mjestu.

Primjerice, birački odbor odlučit će da će pristupiti:

- **prvo** utvrđivanju rezultata glasovanja za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika nacionalne manjine (pri čemu će, ako se na biračkom mjestu istovremeno provodi ova vrsta dopunskih izbora za dvije različite nacionalne manjine, odrediti redoslijed utvrđivanja rezultata po nacionalnim manjinama)
- **a potom** utvrđivanju rezultata glasovanja za dopunski izbor članova općinskog/gradskog vijeća iz reda pripadnika nacionalne manjine (pri čemu će, ako se na biračkom mjestu istovremeno provodi ova vrsta dopunskih izbora za dvije ili više različitih nacionalnih manjina, odrediti redoslijed utvrđivanja rezultata po nacionalnim manjinama).

2.1.2. Utvrđivanje broja birača koji su pristupili glasovanju

U skladu s određenim redoslijedom utvrđivanja rezultata glasovanja, birački odbor će za svaku vrstu dopunskih izbora postupiti kako slijedi.

Prije otvaranja glasačke kutije za određenu vrstu dopunskih izbora, **primjerice** za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine kako je opisano u nastavku, birački odbor će:

- **utvrditi broj preuzetih glasačkih listića** za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine i utvrđeni broj upisati u Zapisnik za tu vrstu dopunskih izbora (točka VI./1.)
- **prebrojiti neupotrijebljene glasačke listiće** za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine (pri čemu ne zaboraviti glasački listić istaknut na glasačkoj kutiji koji je potrebno skinuti i dodati neupotrijebljenim glasačkim listićima), sve neupotrijebljene glasačke listiće staviti u za to posebno označenu omotnicu, zatvoriti je i na njoj naznačiti vrstu dopunskih izbora (u konkretnom primjeru „dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine“), kao i broj neupotrijebljenih glasačkih listića te utvrđeni broj neupotrijebljenih glasačkih listića za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine upisati u Zapisnik za tu vrstu dopunskih izbora (točka VI./2.)
- **utvrditi broj birača koji je upisan u izvatku iz popisa birača** za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine i utvrđeni broj upisati u Zapisnik za tu vrstu dopunskih izbora (točka VI./3.)

Broj birača koji je upisan u izvatku iz popisa birača za određenu vrstu dopunskih izbora jednak je rednom broju ispred imena i prezimena posljednjeg birača upisanog u tom izvatku iz popisa birača.

- **utvrditi broj birača koji je biračkom odboru predao plavu potvrdu** (pristupio glasovanju na osnovi plave potvrde) za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine i utvrđeni broj upisati u Zapisnik za tu vrstu dopunskih izbora (točka VI./4.)

Broj birača koji je biračkom odboru predao plavu potvrdu (pristupio glasovanju na osnovi plave potvrde) utvrđuje se na način da se zbroje sve plave potvrde koje su birači na tom biračkom mjestu predali biračkom odboru, za određenu vrstu dopunskih izbora, a koji dopunski izbori su i naznačeni na tim potvrdama.

- **utvrditi ukupan broj birača na biračkom mjestu** za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine i utvrđeni broj upisati u Zapisnik za tu vrstu dopunskih izbora (točka VI./5.)

Ukupan broj birača na biračkom mjestu za određenu vrstu dopunskih izbora utvrđuje se na način da se **broju birača upisanom u izvatku iz popisa birača** za tu vrstu dopunskih izbora **pribroji broj plavih potvrda** na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju na tom biračkom mjestu za tu vrstu dopunskih izbora.

- **utvrditi broj birača koji je pristupio glasovanju na tom biračkom mjestu prema izvatku iz popisa birača** za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine i utvrđeni broj upisati u Zapisnik za tu vrstu dopunskih izbora (točka VI./6.)

Broj birača na biračkom mjestu koji je prema izvatku iz popisa birača za određenu vrstu dopunskih izbora pristupio glasovanju za tu vrstu dopunskih izbora utvrđuje se na način da se zbroje zaokruženi redni brojevi ispred imena i prezimena birača u navedenom izvatku.

- **utvrditi ukupan broj birača koji je pristupio glasovanju na tom biračkom mjestu** za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine i to prema izvatku iz popisa birača i plavim potvrdama te utvrđeni broj upisati u Zapisnik za tu vrstu dopunskih izbora (točka VI./7.)

Ukupan broj birača koji je pristupio glasovanju na biračkom mjestu za određenu vrstu dopunskih izbora utvrđuje se na način da se **broju birača zaokruženih u izvatku iz popisa birača** za tu vrstu dopunskih izbora (točka VI./6. Zapisnika) **pribroji broj plavih potvrda** na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju za tu vrstu dopunskih izbora (točka VI./4. Zapisnika).

To znači da je točka VI./7. Zapisnika = točka VI./4. + točka VI./6.

2.2. Postupanje biračkog odbora nakon otvaranja glasačkih kutija

Nakon što su utvrđeni podaci o ukupnom broju birača na biračkom mjestu i broju birača koji je pristupio glasovanju za određenu vrstu dopunskih izbora koji su provedeni na tom biračkom mjestu, birački odbor pristupa otvaranju glasačkih kutija.

Birački odbor će:

- u skladu s prethodno određenim redoslijedom utvrđivanja rezultata glasovanja, prvo **otvoriti glasačku kutiju** u kojoj su glasački listići putem kojih se glasovalo za onu vrstu dopunskih izbora za koje je odlučeno da će se rezultati prvo utvrđivati npr. za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine, istresti glasačke listiće i
- **prebrojati sve glasačke listiće iz te glasačke kutije** te utvrđeni broj upisati u Zapisnik npr. za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine (točka VI./8.)
- zatim će **otvoriti glasačke kutije** u kojima su glasački listići putem kojih se glasovalo za ostale vrste dopunskih izbora koji su provedeni na tom biračkom mjestu (npr. za dopunski izbor članova gradskog vijeća iz reda pripadnika određene nacionalne manjine)
- u slučaju potrebe **izdvojiti glasačke listiće koji su omaškom ubačeni u pogrešnu glasačku kutiju**, tako da se mogu pribrojiti glasačkim listićima iz glasačke kutije u koju su trebali biti ubačeni (primjerice, glasački listić za dopunski izbor članova gradskog vijeća iz reda pripadnika određene nacionalne manjine ubačen je u glasačku kutiju za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika određene nacionalne manjine i sl.).

Broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji za određenu vrstu dopunskih izbora (točka VI./8. Zapisnika) **mora biti isti ili manji** od utvrđenog ukupnog broja birača koji su pristupili glasovanju na tom biračkom mjestu za određenu vrstu dopunskih izbora (točka VI./7. Zapisnika).

Što ako je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji za određenu vrstu dopunskih izbora veći od utvrđenog broja birača koji su pristupili glasovanju?

Ako je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji npr. za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine veći od ukupnog broja birača koji su pristupili glasovanju za ovu vrstu dopunskih izbora, birački odbor će još jednom ponoviti sve radnje vezane uz utvrđivanje ukupnog broja birača koji su pristupili glasovanju (prema izvatku iz popisa birača i plavim potvrdama) te radnje vezane uz utvrđivanje broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji za ovu vrstu dopunskih izbora.

Ako i nakon ponovljenih radnji, birački odbor utvrdi da je broj glasačkih listića za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine **veći** od utvrđenog ukupnog broja birača koji su pristupili glasovanju za ovu vrstu dopunskih izbora, birački odbor:

- **prekida** utvrđivanje rezultata glasovanja za ovu vrstu dopunskih izbora,
- izborni materijal za ovu vrstu dopunskih izbora stavlja sa strane te
- **prelazi** na utvrđivanje rezultata glasovanja za druge vrste dopunskih izbora koji su provedeni na tom biračkom mjestu (npr. za dopunski izbor članova gradskog vijeća iz reda pripadnika određene nacionalne manjine).

Prilikom dostave izbornog materijala nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu birački odbor **dužan** je obavijestiti nadležno izborno povjerenstvo da nisu utvrđeni rezultati za određenu vrstu dopunskih izbora zbog utvrđenog viška glasačkih listića u glasačkoj kutiji.

2.3. Odvajanje nevažećih od važećih glasačkih listića

Nakon što birački odbor utvrdi da je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji za određenu vrstu dopunskih izbora isti ili manji od ukupnog broja birača koji su pristupili glasovanju za tu vrstu dopunskih izbora, birački odbor pristupa odvajanju nevažećih od važećih glasačkih listića za tu vrstu dopunskih izbora.

Važeći glasački listić jest onaj iz kojega se na siguran i nedvojben način može utvrditi za koju je kandidacijsku listu birač glasovao.

Nevažeći glasački listić jest:

- neispunjeni glasački listić
- glasački listić popunjen na način da se ne može sa sigurnošću utvrditi za koju je kandidacijsku listu birač glasovao te
- glasački listić na kojem je birač glasovao za dvije ili više kandidacijskih lista.

Nevažeći glasački listići odvajaju se u posebne omotnice, na kojima se zatim upisuje broj takvih glasačkih listića, kao i vrsta dopunskih izbora na koje se glasački listići odnose.

Utvrđeni broj važećih i nevažećih glasačkih listića birački odbor će upisati u Zapisnik za onu vrstu dopunskih izbora na koju se glasački listići odnose, pod točkama VI./9. a) i b).

Zbroj važećih i nevažećih glasačkih listića mora odgovarati broju glasačkih listića koji su nađeni u glasačkoj kutiji.

Točka VI./8 Zapisnika = točka VI./9 a) + točka VI./b)

2.4. Utvrđivanje broja glasova koje je dobila svaka pojedina kandidacijska lista

Nakon odvajanja nevažećih glasačkih listića, birački odbor **brojanjem važećih glasačkih listića** utvrđuje **koliki je broj glasova dobila svaka kandidacijska lista** npr. za dopunski izbor članova županijske skupštine iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine.

Nakon što je utvrdio koji su glasački listići važeći, birački odbor će važeće glasačke listiće razvrstati po glasovima za svaku pojedinu kandidacijsku listu (razvrstati ih na onoliko skupina („hrpica“) koliko ima kandidacijskih lista).

Rezultat prebrojavanja glasova za svaku pojedinu kandidacijsku listu birački odbor upisat će u Zapisnik za onu vrstu dopunskih izbora za koju utvrđuje rezultat glasovanja (točka VI./10.).

Birački odbor će pri prebrojavanju glasova i utvrđivanju rezultata glasovanja postupiti na isti način za sve vrste dopunskih izbora koji se provode na biračkom mjestu.

3. Ispravljanje pogrešaka u Zapisniku

Ako se prilikom popunjavanja Zapisnika dogodi očita pogreška u pisanju, istu treba ispraviti na način da se precrta pogrešno upisan broj, odnosno pogrešno upisana riječ tako da ostane čitljivo, zatim upiše točan broj, odnosno točna riječ, a ispravak potvrdi potpisom, dakle, bez korištenja korekturnog laka ili brisanja greške.

4. Potpisivanje Zapisnika

Zapisnik potpisuju svi članovi biračkog odbora (predsjednik, potpredsjednik i članovi biračkog odbora).

Ako neki od članova biračkog odbora odbije potpisati Zapisnik ili ga iz drugog razloga ne potpiše o tome se stavlja službena bilješka u Zapisnik (točka IX./b).

VIII. DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA NADLEŽNIM IZBORNIM POVJERENSTVIMA NAKON UTVRĐIVANJA REZULTATA GLASOVANJA

Zapisnike i ostali izborni materijal, uključujući i glasačke kutije, birački odbor dostavlja **nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu** odmah po završetku rada na utvrđivanju rezultata glasanja, a najkasnije **do 7,00 sati 6. listopada 2025.** i to na **mjesto koje odredi nadležno općinsko odnosno gradsko izborno povjerenstvo.**

Promatrači mogu pratiti članove biračkog odbora **do trenutka predaje izbornog materijala nadležnom izbornom povjerenstvu i nazočiti predaji istog.**

IX. PROMATRAČI

1. Pravo promatranja

Pravo promatranja dopunskih izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a osobito glasanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal, osim izvadaka iz popisa birača te potvrda na osnovi kojih su birači pristupili glasanju.

Pravo promatrati izborni postupak, provedbu dopunskih izbora te rad izbornih tijela imaju:

- promatrači političkih stranaka registriranih u Republici Hrvatskoj koje su predložile kandidacijsku listu (dalje: promatrači političkih stranaka)
- promatrači birača koji su predložili kandidacijsku listu birača (dalje: promatrači birača)
- promatrači nevladinih udruga registriranih u Republici Hrvatskoj kao udruge koje djeluju na području neovisnog promatranja izbornih postupaka i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava (dalje: promatrači nevladinih udruga)
- promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te izbornih tijela iz drugih država (dalje: strani promatrači).

Prije nego što promatraču dozvoli promatranje rada biračkog odbora predsjednik ili potpredsjednik biračkog odbora će:

- zatražiti od promatrača na uvid javnu ispravu na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača te podatak o tome za koga promatrač promatra dopunske izbore
- provjeriti nalazi li se promatrač na popisu promatrača koji je dostavljen na biračko mjesto.

Ako se promatrač nalazi na popisu promatrača, član biračkog odbora uručit će mu službenu iskaznicu i dozvoliti promatranje dopunskih izbora.

Promatrač je dužan imati vidljivo istaknutu službenu iskaznicu cijelo vrijeme promatranja dopunskih izbora.

U slučaju da birački odbor neće imati dovoljan broj službenih iskaznica s obzirom na veći broj promatrača koji je tijekom izbornog dana pristupio na to biračko mjesto, predsjednik, odnosno potpredsjednik biračkog odbora dozvolit će im promatranje rada biračkog odbora, ako se provjerom utvrdi da su navedeni promatrači upisani u dostavljeni popis promatrača.

Ako se promatrač ne nalazi na popisu promatrača koji je dostavljen na biračko mjesto, birački odbor će o tome obavijestiti nadležno općinsko odnosno gradsko izorno povjerenstvo radi daljnjih uputa.

2. Prava i obveze promatrača

Promatrač ima pravo:

- nazočiti radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja te ispunjavanja Zapisnika
- nazočiti primopredaji izbornog materijala
- upozoravati na uočene nepravilnosti
- stavljati obrazložene primjedbe na rad biračkog odbora u Zapisnik ili ih u pisanom obliku priložiti tom Zapisniku te zahtijevati potvrdu o danoj obrazloženoj primjedbi na rad biračkog odbora (vidjeti Prilog 4. Podsjetnika)
- tražiti presliku ili prijepis Zapisnika o radu biračkog odbora čiji je rad promatrao ili fotografirati Zapisnik
- izvršiti uvid u izborni materijal sve do proglašenja konačnih rezultata dopunskih izbora, osim izvadaka iz popisa birača i potvrda na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju
- dolaziti i odlaziti s biračkog mjesta, ne remeteći postupak glasovanja i rad biračkog odbora.

Promatrač ne smije:

- ometati rad biračkog odbora
- fotografirati, tonski ili filmski snimati biračko mjesto i rad biračkog odbora, a osobito fotografirati izvatke iz popisa birača, potvrde na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju niti glasačke listiće na biračkom mjestu prilikom glasovanja, odnosno utvrđivanja rezultata glasovanja
- za vrijeme promatranja rada biračkog odbora odgovarati na upite birača, a u slučaju da mu se birač obrati, dužan ga je uputiti na predsjednika, potpredsjednika ili člana biračkog odbora

- vršiti uvid u izvatke iz popisa birača i potvrde na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju
- nositi bilo kakve oznake političkih stranaka ili kandidata ili nevladinih udruga koje promatraju dopunske izbore, fotografije kandidata ili druge promidžbene materijale te na bilo koji drugi način utjecati na birače.

3. Prava i obveze biračkog odbora

Birački odbor ne smije isključiti promatranje, ali smije ograničiti broj promatrača, ako nedostatak prostora ili drugi razlozi ne dopuštaju istovremeno promatranje svim promatračima.

Ovlaštenim predlagateljima promatrača (političkim strankama, biračima, nevladinim udrugama i stranim promatračima) mora se omogućiti da imaju najmanje po jednog promatrača na biračkom mjestu.

Predsjednik biračkog odbora usmeno će opomenuti promatrača koji ometa rad biračkog odbora, a ako promatrač unatoč opomeni nastavi s ometanjem, predsjednik biračkog odbora ovlašten je naložiti njegovo udaljavanje.

X. PRILOZI PODSJETNIKU

1. Potvrda o preuzimanju izbornog materijala
2. Evidencija prisutnosti članova biračkog odbora na biračkom mjestu
3. Evidencija izlazaka članova biračkog odbora radi provedbe glasovanja birača izvan biračkog mjesta
4. Obrazac potvrde o obrazloženoj primjedbi promatrača na rad biračkog odbora

Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske
Zagreb, listopad 2025.